Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Guzun)
Dosarul nr. 3a-2040/25 (2-23129379-02-3a-17062025)

D E C I Z I E

25 martie 2026 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru

Completul de Contencios Administrativ în componența:

Preşedintele completului, judecătorul	Sîrbu Victoria
Judecătorii	Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei
Grefier	Papuc Daniela

examinând în ședință publică, apelul declarat de avocatul Bernaz Alexandru în interesele apelanților Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera, Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Voloșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2025, adoptată în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera, Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Voloșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion către Casa Națională de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actelor administrative și obligarea la emiterea actelor administrative,

A C O N S T A T A T :

Pretențiile reclamantului:

La 7 septembrie 2023 reclamanții Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera,

Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Voloșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion s-au adresat cu o cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care au solicitat

1. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Crudu Nadejda;

2. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Popovschi Vera;

3. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Demirova Clavdia;

4. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului;

5. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Abramova Evghenia;

6. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Mihalachi Ecaterina;

7. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Plucci Lidia;

8. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Chiriac Grigore;

9. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3 726/23 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Savelieva Galina;

10. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Nicolai Ecaterina;

11. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Savciuc-Zamulenschi Maria;

12. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Ionașcu Nina;

13. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Garabadjiu Fiana;

14. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Cebanova Zinaida;

15. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Bacancea Valeriu;

16. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Bodea Ala;

17. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Petrov Galina;

18. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Tcaciuc Liudmila;

19. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Lopai Vera;

20. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. I-3738/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Iutiș Vadim;

21. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C- 3739/23 din 165.08.2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Cornievscaia Tamara;

22. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. J-3741/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Jiracova Taisa;

23. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-3742/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Feodorov Maria;

24. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-3743/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Popescu Nadejda;

25. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C- 3744/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Croitor Tatiana;

26. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C- 3745/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Cernîș Alexandra;

27. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C- 3746/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Crețu Ana;

28. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. R- 3747/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Ranețchi Lidia;

29. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C- 3748/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Calion Melania;

30. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. G- 3749/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Gavrilenco Zinaida;

31. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B- 3750/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, să emită în privința reclamantului Berlad Nadejda;

32. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. V- 3751/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Voloșina Zinovia;

33. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B- 3752/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Busuioc Nina;

34. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Caranfil Oleg;

35. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P- 3753/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Polienco Galina;

36. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B- 3754/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, să emită în privința reclamantului Bai Larisa;

37. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. G- 3755/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Gorbatîi Lilia;

38. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. T- 3756/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Tesleva Nina;

39. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B- 3757/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Bevza Valentina;

40. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C- 3758/23 din 16 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Cozacenco Svetlana;

41. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3759 din 11 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Curchi Evghenia;

42. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3760 din 11 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Palamarciuc Olga;

43. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3761 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Zagorodniuc Dumitru;

44. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3762 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Chiseliova Emilia;

45. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.3763 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Cleaevschii Vladimir;

46. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3764 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Olari Vera;

47. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3765 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Levința Gheorghii;

48. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3766 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Draganenco Nina;

49. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. nr. 3767 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Covalciuc Nina;

50. Anularea integrală a deciziei (răspunsului) Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3768 din 10 august 2023, adoptată în procedura prealabilă, în privința reclamantului Hîncu Ion;

51. Obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită în privința reclamanților a deciziilor prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 1 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156 din 14.10.1998.

În motivarea acțiunii, s-au menționat următoarele:

Reclamanții au statutul de pensionar și în virtutea acestui fapt au obținut dreptul la indexare anuală a pensiei în baza art. 13 alin. (1) și (2) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, în conformitate cu care, pensiile se indexează anual la 01 aprilie, coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern. Potrivit informației de la Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, rata inflației în decembrie 2022 a constituit 30,2%, adică prețurile medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021 au crescut cu 30,2%. În pofida ratei inflației existente, modificând condițiile de calculare a cuantumului de pensie, diminuând nivelul protecției sociale anterior dobândite de către reclamanți, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr. 357 din 22 decembrie 2022, conform art. 13 alin. (1) din care, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Ulterior, Guvernul Republicii Moldova, bazându-se pe Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr. 357 din 22 decembrie 2022, a adoptat Hotărârea nr. 148 din 22 martie 2023, în conformitate cu art. 1 din care, având în vedere creșterea procentuală a

veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, la 1 aprilie 2023 se indexează cu coeficientul indexării 15%.

Casa Națională de Asigurări Sociale, începând cu 1 aprilie 2023 prin diminuarea nivelului protecției sociale anterior dobândite de reclamanți, a efectuat indexarea pensiei reclamantului, aplicând contrar prevederilor art. 13 alin. (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, coeficientul de indexare de 15%, ceea ce nu corespunde ratei inflației în luna decembrie 2022, exprimate prin creșterea prețurilor medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021.

Reclamanții au depus o cerere la Casa Națională de Asigurări Sociale prin care a solicitat emiterea actului administrativ individual, prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 1 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998. Cererea nominalizată a fost respinsă.

În conformitate cu prevederile art. 162 alin. (1)-(3) lit. b) din Codul administrativ a fost depusă cerere prealabilă, care la rândul său a fost respinsă de către autoritatea publică pârâtă. În conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, reclamantul înaintează prezenta acțiune în obligare.

Potrivit art. 54 din Constituția Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Potrivit art. 47 din Constituția Republicii Moldova, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor. ”Un nivel de trai decent” reprezintă un obiectiv social stabilit de Constituție, care trebuie realizat prin măsurile întreprinse de către autorități [HCC nr. 12 din 16.06.2022]. Indexarea pensiei constituie unul din instrumentele legale pentru atingerea obiectivului enunțat. Dreptul social la indexare a pensiei, având o valoare economică, fiind obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituția, este un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, care prevede că orice persoană are dreptul la protecția proprietății (speranța legitimă).

În acest sens, s-a considerat că instanța de judecată urmează să aplice prevederile art. 4 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Indexarea proporțională a pensiei conform ratei inflației rezidă în faptul că, creșterea inflației afectează siguranța financiară a pensionarului, astfel în termeni economici, atât valoarea unui salariu cât și a pensiei poate fi măsurată pe baza cantității de bunuri care pot fi achiziționate în baza sa la o dată concretă sau nominal, desemnând o sumă de bani, din aceste motive fluctuațiile economice acționează în mod diferit în privința acestor valori. Acest lucru este ilustrat de faptul că, în timp ce valoarea nominală nu este afectată de fluctuațiile economice,

valoarea reală a pensiei se diminuează, pentru că scade cantitatea de mărfuri și servicii care pot fi procurate, iar o viață decentă a pensionarului impune ca pensia să corespundă cu realitățile economice și sociale, astfel garanția securității financiare poate fi rapid golită de conținut de o inflație persistentă, într-un asemenea caz, articolul 47 din Constituție, dar și art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO ar deveni ineficient și nu și-ar realiza scopul. Prin urmare, având în vedere că inflația erodează valoarea pensiei, subminând în același timp scopul garanției securității financiare, acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea proporțională a pensiei în baza ratei inflației sau în baza altor mecanisme care țin cont de evoluția prețurilor la produsele și serviciile de bază, așa cum prevede art. 13 alin. (1) și (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998. Criteriul respectiv a fost preluat de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 21 din 06 decembrie 2022.

Totodată s-a indicat că, conform pct. 4 și 5 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 ”pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, Curtea a reținut că, protejarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, respectarea principiilor egalității și echității sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ. La determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligația de a ține cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior. Actele legislative privind asigurarea cu pensii au făcut obiectul controlului constituționalității. Curtea a subliniat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

Conform Hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționari publici, Curtea a reținut că schimbările ce vizează condițiile de plată a pensiilor pentru judecători, procurori, anchetatorii Procuraturii și funcționarii publici, stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr. 552- XIV, instituite de către legiuitor, contravin art. 47 alin. (2) și art. 76 din Constituție și principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2025, s-au respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera, Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Voloșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative și obligarea la emiterea actelor administrative.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 24 martie 2025, avocatul Bernaz Alexandru în interesele apelanților Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera, Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Voloșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion a depus cerere de apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2025.

Termenul de declarare a apelului:

Potrivit art.232 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic.

Motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate.

Din materialele cauzei rezultă că, dispozitivul hotărârii instanţei de fond a fost pronunțat public la 26 februarie 2025, apelul fiind declarat la 24 martie 2025, iar la 3 iunie 2025, reprezentantului apelanților i-a fost expediată hotărârea motivată, la 1 iulie 2025 avocatul Bernaz Alexandru în interesele apelanților a depus motivarea apelului, astfel Colegiul constată că, apelul nemotivat și apelul motivat au fost depuse în interiorul termenului legal.

Argumentele participanților la proces:

În motivarea cererii de apel au invocat apelanții aceleași argumente care au fost invocate în cererea de chemare în judecată înaintată la 7 septembrie 2023, invocând suplimentar că instanţa de fond, făcând referire la Decizia Curţii Constituţionale, nr.140 din 26.10.2023, s-a limitat doar la concluzia că reclamantul eronat a interpretat legea materială art.13 alin.(2) a Legii 156/198, iar Guvernul în temeiul limitei dreptului său discreţionar, reieşind din posibilităţile financiare ale bugetului de asigurări sociale, corect a decis indexarea cuantumului pensiei pentru toţi pensionarii cu 15 %.

Apelanții au susținut că instanţa de fond s-a abţinut de a da un răspuns special şi explicit la cele mai importante întrebări, neacordând reclamantului posibilitatea de a şti dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, ceia ce reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil în sensul art. 6§1 din CEDO.

Apelanții au declarat că instanţa de fond nicicum nu s-a expus asupra faptului că indexarea pensiei în baza Legii privind sistemul public de pensii urmăreşte să modifice valoarea pensiei în funcţie de realităţile economice si să păstreze puterea de cumpărare erodată de inflaţie (a se vedea, mutatis mutandis, DCC nr. 147 din 15 noiembrie 2022, § 38).

Dreptul social la indexare a pensiei, avînd o valoare economică incontestabilă, fiind obiectul protecţiei constituţionale garantate de art.46 din Constituţia, este un bun în sensul art.1 din Protocolul nr.1 la CEDO, care prevede că orice persoană are dreptul la protecţia proprietăţii (speranţa legitimă).

Având în vedere că inflaţia erodează valoarea pensiei, subminând în acelaşi timp scopul garanţiei securităţii financiare, acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea proporţională a

pensiei în baza ratei inflaţiei sau în baza altor mecanisme care ţin cont de evoluţia preţurilor la produsele şi serviciile de bază, aşa cum prevede art.13 alin.(l), (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998. Criteriul respectiv a fost preluat de Curtea Constituţională în Hotărârea nr. 21 din 06.12.2022. Totodată, face referire apelantul la pct.pct.4, 5 din Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.9 din 30.03.

Apelanții au susținut că conform concluziilor Curţii Constituţionale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior şi nu poate desfiinţa modalitatea, prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv şi efectele lui.

Apelanții au comunicat că în cazul de speţă, dreptul la indexarea pensiei în baza ratei inflaţiei la sfârşitul anului precedent, constituit conform legii anterioare, adică conform art.13 alin.(1), (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998, nu poate fi modificat de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, adică conform art.13 alin.(1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022. Aceste argumente de principiu ale reclamantului nicicum nu au fost supuse aprecierii de către instanţa de fond.

Apelanții au opinat că în cazul de speţă, indexarea pensiilor doar cu 15% în raport cu rata inflaţiei la sfârşitul anului 2022 în cuantum de 30,2%, diminuând valoarea reală a pensiei, pune în pericol viaţa şi sănătatea pensionarilor/coreclamanţilor, pensiile cărora în calitate de sursă principală de subzistenţă, se află la pragul sărăciei absolute.

Este evident că indexarea pensiilor doar cu 15% reprezintă o ingerinţă în dreptul la viaţă şi la integritate fizică şi psihică a pensionarilor/coreclamanţilor, inclusiv şi în dreptul de a nu fi supus la torturi, la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante, restrângerea cărora nu se admite nici într-un mod conform art.54 alin.(3) din Constituţie.

Mai mult, prevederile art.13 alin.(l) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, cît şi prevederile Hotărârii Guvernului nr.148 din 22.03.2023, afectează esenţial pensiile de un cuantum mic şi atentează la viaţa şi sănătatea pensionarilor/coreclamanţilor, care din cauza neindexării pensiei în conformitate cu rata inflaţiei de 30,2%, suportând o sarcină individuală excesivă, contrar principiului solidarităţii sociale, ori scad sub pragul de subzistenţă, ori rămîn la nivelul cînd sunt în imposibilitate de a se întreţine, avînd mijloace de trai insuficiente, fapt incompatibil cu prevederile art.24 alin.(l), (2) din Constituţia Republicii Moldova, art.3 din Declaraţia Universală a drepturilor omului, art.art.2, 3 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, fiind relevante și pct. 71-72 al Hotărîrii Curţii Constituţionale nr.19 din 19.07.2016.

Apelanții au considerat că în cazul de speţă urmează să fie aplicate prevederile art.13 alin.(l), (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998, ţinînd cont că prevederile art.13 alin.(1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, restrîng dreptul la viaţă şi dreptului de a nu fi supus torturii sau pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, sunt în coliziune cu prevederile art.24 alin.(1), (2) din Constituţia Republicii Moldova.

Apelanții au afirmat că prin decizia Curţii Constituţionale nr. 140 din 26.10.2023, pe care este bazată hotărîrea contestată, Curtea Constituţională s-a expus doar în privinţa lipsei ingerinţei în art.47 din Constituţie în raport cu prevederile art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357 din 22.12.2022, totodată constatînd existenţa ingerinţei în art.46 din Constituţie (dreptul de proprietate), însă a reţinut că această ingerinţă poate fi admisă în conformitate cu art.54 alin. (2) din Constituţie, deoarece urmăreşte interesul public general de a

menţine sustenabilitatea financiară a sistemului de pensii din Republica Moldova, constatând inadmisibilitatea sesizărilor, depuse de deputaţi în Parlamentul Republicii Moldova.

Apelanții au precizat că decizia nr.140 din 26.10.2023 nu poate fi pusă la baza hotărîrii contestate, deoarece Curtea Constituţională nu s-a expus asupra lipsei ingerinţei în art.24 din Constituţie în legătură cu adoptarea art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr.357 din 22.12.2022.

În ședința instanței de apel, apelanții, precum și intimatul Casa Națională de Asigurări Sociale, în ședință nu s-au prezentat, deși au fost citați legal despre data, ora și locul examinării cauzei, iar în aceste condiții, reieșind din dispozițiile art. 239 alin. (2) Codul administrativ, Completul a dispus examinarea cauzei în lipsa părților neprezente.

Aprecierea instanţei de apel:

Potrivit art.195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu exceptia art. 169–171.

Potrivit art.194 alin.(1) Cod administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

În conformitate cu prevederile art.231 alin.(2) Cod administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Potrivit art.219 alin.(1)-(3) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Admisibilitatea acțiunii:

În conformitate cu art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanţa verifică din oficiu dacă sunt întrunite condiţiile pentru admisibilitatea unei acţiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acţiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

În conformitate cu art. 206 alin. (1) lit.a) Cod administrativ, o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare).

În aceste condiții, instanța reține că acțiunea formulată, având ca obiect obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită în privința reclamanților a deciziilor prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 1 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa

cum este prevăzut de art. 13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156 din 14.10.1998, se circumscrie acțiunii în obligare, astfel cum este reglementată de art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ.

Sub aspectul competenței, în temeiul art. 191 alin. (1) și art. 196 alin. (1) din Codul administrativ, instanța constată că cererea de chemare în judecată a fost înaintată instanței competente material și teritorial, fiind respectate cerințele legale privind competența jurisdicțională în materia contenciosului administrativ.

Completul de judecată reține că reclamanții sunt destinatarii direcți al actelor administrative contestate și că, prin acțiunea formulată, urmăresc protecția unui drept propriu susceptibil de a fi vătămat prin activitatea administrativă a autorității pârâte.

În consecință, instanța constată că este întrunită condiția privind revendicarea unui drept legitim, necesară admisibilității acțiunii în contencios administrativ, reclamanții beneficiind, în condițiile legii, de control judecătoresc efectiv asupra activității administrative contestate.

Instanța constată că reclamanții au respectat termenul legal de sesizare a instanței stabilit de art. 209 din Codul administrativ. Analizând dispozițiile legale aplicabile și circumstanțele concrete ale cauzei, Completul judiciar constată că reclamanții au calitatea de persoană legitimă pentru a sesiza instanța de contencios administrativ, au respectat termenul de depunere a acțiunii, iar obiectul cererii nu se încadrează în situațiile exceptate de la controlul judiciar. În aceste condiții, nu se identifică motive de inadmisibilitate a acțiunii, iar instanța de fond a apreciat corect că sunt întrunite condițiile pentru acceptarea acesteia.

Circumstanțele de fapt ale cauzei:

Din materialele cauzei se atestă că, reclamanții au depus, fiecare, în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere prin care au solicitat calcularea și achitarea pensiei, începând cu 1 aprilie 2023, cu indexarea pensiei în cuantum de 30,2 % conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2383/23 din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Crudu Nadejda cu privire la indexarea pensiei.

La 4 august 2023 reclamanta Crudu Nadejda a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Popovschi Vera cu privire la indexarea pensiei.

La 4 august 2023 reclamanta Popovschi Vera a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Demirova Clavdia cu privire la indexarea pensiei.

La 4 august 2023 reclamantul Demirova Clavdia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Hîncu Alla cu privire la indexarea pensiei (f.d.50).

La 7 august 2023 reclamanta Hîncu Alla a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Abramova Evghenia cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Abramova Evghenia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Mihalachi Ecaterina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Mihalachi Ecaterina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Plucci Lidia cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Plucci Lidia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantului Chiriac Grigore cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Chiriac Grigore a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Savelieva Galina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Savelieva Galina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Nicolai Ecaterina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Nicolai Ecaterina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Savciuc-Zamulenschi Maria cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Savciuc-Zamulenschi Maria a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Ionașcu Nina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Ionașcu Nina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Garabadjiu Fiana cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Garabadjiu Fiana a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.106).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Cebanova Zinaida cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Cebanova Zinaida a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantului Bacancea Valeriu cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Bacancea Valeriu a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Bodea Ala cu privire la indexarea pensiei (f.d.122).

La data de 7 august 2023 reclamanta Bodea Ala a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Petrov Galina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Petrov Galina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Tcaciuc Liudmila cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Tcaciuc Liudmila a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 6 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Lopai Vera cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Lopai Vera a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.142).

La 6 iulie 2023, reclamantul Iutiș Vadim, a depus cerere în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat emiterea unei decizi prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 1 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%.

La 7 august 2023 reclamantul Iutiș Vadim a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Cornievscaia Tamara cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Cornievscaia Tamara a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Jiracova Taisa cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Jiracova Taisa a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.159).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Feodorov Maria cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Feodorov Maria a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Popescu Nadejda cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Popescu Nadejda a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Croitor Tatiana cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Croitor Tatiana a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Cernîș Alexandra cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Cernîș Alexandra a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Crețu Ana cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Crețu Ana a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Ranețchi Lidia cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Ranețchi Lidia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Calion Melania cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Calion Melania a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Gavrilenco Zinaida cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Gavrilenco Zinaida a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.*****din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Berlad Nadejda cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Berlad Nadejda a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Voloșina Zinovia cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Voloșina Zinovia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.219).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Busuioc Nina cu privire la indexarea pensiei (f.d.223).

La 7 august 2023 reclamanta Busuioc Nina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantului Caranfil Oleg cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Caranfil Oleg a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Polienco Galina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Polienco Galina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Bai Larisa cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Bai Larisa a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Gorbatîi Lilia cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Gorbatîi Lilia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Tesleva Nina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Tesleva Nina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Bevza Valentina cu privire la indexarea.

La 7 august 2023 reclamanta Bevza Valentina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 17 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Cozacenco Svetlana cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Cozacenco Svetlana a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 16 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Curchi Evghenia cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Curchi Evghenia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 11 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Palamarciuc Olga cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Palamarciuc Olga a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 11 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 11.07.2023 s-a respins cererea reclamantului Zagorodniuc Dumitru cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Zagorodniuc Dumitru a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Chiseliova Emilia cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Chiseliova Emilia a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantului Cleaevschii Vladimir cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Cleaevschii Vladimir a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3763/23 din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.*****din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Olari Vera cu privire la indexarea pensiei (f.d.51 Vol. II).

La data de 7 august 2023 reclamantul Olari Vera a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantului Levința Gheorghii cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamantul Levința Gheorghii a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Draganenco Nina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Draganenco Nina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 14 iulie 2023 s-a respins cererea reclamantei Covalciuc Nina cu privire la indexarea pensiei.

La 7 august 2023 reclamanta Covalciuc Nina a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 11.07.2023 s-a respins cererea reclamantului Hîncu Ion cu privire la indexarea pensiei.

La data de 7 august 2023 reclamantul Hîncu Ion a depus cererea prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 10 august 2023, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată.

Fiind investită cu judecarea prezentei cauze, Judecătoria Chișinău, sediul Centru prin hotărârea din 26 februarie 2025 a respins acțiunile în contencios administrativ a reclamanților Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera, Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Voloșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion.

Completul specializat evidențiază că Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat ca temei de refuz în indexarea pensiei cu 30,2%, prevederile art. 13 din Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023 și dispozițiile pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale.

Astfel, cu raportare la speța în cauză, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru reține că potrivit art. 47 Constituția Republicii Moldova, (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea lui şi familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare.

(2) Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrâneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Conform art. 54 Constituția Republicii Moldova, (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.

(2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.

În conformitate cu art. 1 Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, (1) Prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

Articolul 13 Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii statuează că, (1) Pensiile se indexează anual la 1 aprilie.

(2) Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

(3) Suplimentul de solidaritate reprezintă o componentă a pensiei care nu se indexează. Cuantumul acestuia variază anual în funcție de indexarea și majorarea pensiei calculate și de evoluția pensiei minime.

În acord cu prevederile art. 13 alin. (1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022, (1) Prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăşi creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 faţă de anul 2021 şi se va aplica doar acelei părţi din pensie care nu depăşeşte salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Conform pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de anul 2021, la 1 aprilie 2023 se indexează cu coeficientul indexării 15%:

1) toate pensiile stabilite/reexaminate în temeiul Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii;

2) pensiile pentru vechime în muncă stabilite în temeiul Legii nr.437/1990 cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova și al Hotărârii Guvernului nr.865/1992 cu privire la pensiile pentru vechime în muncă a cadrelor din domeniul învățământului și ocrotirii sănătății, care se achită din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat;

3) pensiile funcționarilor publici stabilite în temeiul Legii serviciului public nr.443/1995;

4) pensiile colaboratorilor vamali stabilite în temeiul Legii serviciului în organele vamale nr.1150/2000;

5) plățile periodice capitalizate stabilite în temeiul Legii nr.123/1998 cu privire la capitalizarea plăților periodice:

a) plățile lunare capitalizate beneficiarilor care, în urma unui accident de muncă, au suferit o traumă ori au contractat o boală profesională din vina întreprinderii, fără succesiune de drept, lichidate ulterior;

b) plățile lunare capitalizate beneficiarilor care, în urma unui accident de muncă, au suferit o traumă ori au contractat o boală profesională din vina întreprinderii lichidate ulterior;

6) indemnizațiile de dizabilitate stabilite în temeiul Legii asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756/1999;

7) pensiile stabilite în temeiul Legii nr.909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl;

8) compensația bănească lunară în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare care contribuie la eliminarea din organism a radionuclizilor pentru persoanele participante la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobîl și la experiențele nucleare, avariile cu radiație ionizantă și a consecințelor lor la obiectivele atomice civile sau militare, stabilită în temeiul Legii nr.909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl. De la 1 aprilie 2023, această compensație bănească se stabilește în cuantum indexat;

9) pensiile stabilite în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544/1993. De la 1 aprilie 2023, pensiile minime stabilite în temeiul legii nominalizate se determină în cuantum indexat;

10) indemnizațiile urmașilor personalului medical decedat ca urmare a desfășurării activității medicale în lupta cu COVID-19 stabilite în temeiul Legii nr.127/2020;

11) pensiile stabilite în temeiul Legii nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului.

Potrivit pct. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023 cu privire la indexarea prestațiilor sociale, în cazul indexării din 1 aprilie 2023, coeficientul de indexare se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023.

Primordial, Completul judiciar menționează că articolul 13 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, articolul 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022 și pct. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023 a făcut obiectul controlului constituționalității, iar, prin Deciziile nr. 140 din 26 octombrie 2023 și nr. 24 din 26 martie 2024, Curtea Constituțională a declarat inadmisibile sesizările privind controlul constituționalității acestora.

Este esențial de precizat că, deși deciziile Curții Constituționale se circumscriu unor probleme nesoluționate în fond, indiferent de efectul *inter partes litigantes* al deciziei, cu condiția că nu comportă un caracter intermediar, actul contestat oricum se prezumă a fi constituțional și se aplică *erga omnes*, adică tuturor cetățenilor și în toate situațiile juridice.

Deci, în analiza normativă a dispozițiilor legale referitoare la indexarea pensiilor, este important de subliniat că, potrivit art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, pensiile se indexează anual la data de 1 aprilie, pe baza coeficientului de indexare stabilit de Guvern, care se calculează în funcție de rata inflației înregistrată la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum din luna decembrie a anului respectiv comparativ cu aceeași lună a anului anterior. Această procedură are scopul de a ajusta pensiile la realitățile economice și de a proteja puterea de cumpărare a pensionarilor, care sunt în mod deosebit vulnerabili la fluctuațiile economice.

Totodată, Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023 aduce o derogare de la principiul general al indexării pensiilor stabilit prin Legea nr. 156/1998.

Dispozițiile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022, stabilesc expres că coeficientul de indexare nu va depăși creșterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 față de anul 2021 și se va aplica doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023, iar mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern. Aceste prevederi legislative reflectă competența Guvernului Republicii Moldova pentru limitarea temporară a capacității de indexare, în concordanță cu disponibilitățile financiare ale bugetului asigurărilor sociale de stat,

ceea ce urmează fi interpretat ca o măsură de echilibrare a cheltuielilor publice în contextul unor constrângeri bugetare.

Astfel, la rândul său, Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023 precizează în mod explicit că, având în vedere creșterea procentuală a veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 față de 2021, coeficientul de indexare pentru pensii, aplicabil de la 1 aprilie 2023 este de 15%. Această Hotărâre de Guvern stabilește condițiile concrete ale indexării pentru diverse categorii de pensii, inclusiv pensiile stabilite în temeiul Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

În conformitate cu art. 5 alin. (4) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, normele juridice derogatorii sunt diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie şi sunt aplicabile unei situaţii determinate. În caz de divergenţă între o normă generală sau specială şi o normă derogatorie, care se conţin în acte normative de acelaşi nivel, se aplică norma derogatorie.

Conform acestei prevederi, normele juridice derogatorii sunt norme care se abat de la regulile generale prevăzute într-un act normativ sau în reglementările-cadru, fiind aplicabile doar unor situații specifice și determinate. Derogarea, în acest context, înseamnă că o anumită regulă generală sau specială poate fi modificată sau exceptată pentru cazuri particulare, pentru a răspunde mai adecvat particularităților unei anumite situații. Dacă există o divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie care reglementează aceeași materie, dar în mod diferit, se aplică norma derogatorie. Acest principiu asigură că reglementările excepționale, specifice, sunt prioritare atunci când sunt prevăzute pentru a răspunde unui context particular.

Deci, este cert faptul că la concurenţa a două norme juridice (o normă generală sau specială și o normă derogatorie) trebuie să se aplice norma derogatorie.

În acest context, Completul judiciar reține că contrar poziției apelanților, prevederile legislative derogatorii stipulate la art. 13 alin. (1) din Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023 au prioritate față de reglementările generale stabilite la art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. Această concluzie se bazează pe principiul stabilit în art. 5 alin. (4) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 privind actele normative, care reglementează aplicarea normelor derogatorii și prioritatea acestora în caz de divergențe cu normele generale.

În același sens, Completul judiciar relevă că aplicarea normelor derogatorii la caz este justificată de rațiuni practice și economice. Într-o perioadă în care bugetul asigurărilor sociale de stat este limitat și nu poate susține o indexare a pensiilor conform reglementărilor generale, derogările permit adaptarea legislației la realitățile economice. Astfel, Legea nr. 357/2022 a fost adoptată pentru a face față acestui context particular, iar aplicarea sa este prioritară față de normele generale din Legea nr. 156/1998, care nu țin cont de aceste restricții specifice și temporare.

Potrivit art. 5 alin. (3) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecţi strict determinaţi. În caz de divergenţă între o normă generală şi o normă specială, care se conţin în acte normative de acelaşi nivel, se aplică norma specială.

Pe această dimensiune, Completul de judecată apreciază în mod critic alegațiile apelanților cu privire la aplicarea în speță a prevederilor art. 5 alin. (3) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, subliniind o confuzie în înțelegerea relației dintre normele juridice invocate.

Astfel, Completul judiciar remarcă faptul că apelanții tratează prevederile art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii ca pe o normă specială în raport cu prevederile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023, fără a ține cont de faptul că Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 aduce o derogare de la principiul general al indexării pensiilor stabilit prin Legea nr. 156/1998. Or, însăși în art. 13 alin. (1) al Legii nr. 357 din 22 decembrie 2022, legislatorul a prevăzut expres că „prin derogare de la art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii […]", ceea ce constituie o derogare legiferată, care, în esență, subordonează aplicarea normei generale din Legea nr. 156/1998 prevederilor specifice din Legea nr. 357/2022, care reglementează bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023.

Prin urmare, Completul de judecată consideră că apelanții interpretează eronat prevederile legale, fără a ține cont că Legea nr. 357/2022 aduce o derogare explicită de la normele acestei legi. Într-o astfel de situație, în mod logic și conform principiilor de drept, derogarea specifică prevăzută în Legea nr. 357/2022 trebuie să primeze, întrucât aceasta reflectă intenția legiuitorului de a modifica sau de a adapta reglementarea anterioară în funcție de nevoile financiare și economice ale statului pentru anul 2023.

Raportând cadrul legal precitat la circumstanțele faptice ale cauzei, Completul judiciar apreciază ca fiind neîntemeiate cerințele reclamanților cu privire la faptul că la 1 aprilie 2023 indexarea pensiei apelanților urma a fi realizată de către Casa Națională de Asigurări Sociale în cuantum de 30,2%, or, conform art. 13 alin. (1) din Legea nr. 357 din 22 decembrie 2022 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2023, coeficientul de indexare nu poate depăși limita de 15%, stabilită prin Hotărârea Guvernului nr. 148 din 22 martie 2023.

În opinia Completului judiciar, acest coeficient de 15% este, prin urmare, singurul care poate fi aplicat, iar orice altă aplicare a unui coeficient mai mare ar contraveni atât legislației în vigoare, cât și principiilor de echilibru financiar al sistemului public de pensii.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că elaborarea politicii economice şi sociale a statului şi realizarea ei reprezintă în primul rând prerogativa puterii legislative. Legislatorul poate opta pentru diverse soluţii în vederea realizării scopurilor propuse, inclusiv în vederea elaborării şi concretizării conţinutului drepturilor sociale şi economice (a se vedea HCC nr. 25 din 27 iulie 2017, § 50).

La fel, Curtea a reiterat că indexarea pensiei îi oferă persoanei protecție față de riscul devalorizării în timp a banilor și față de fluctuațiile economice care ar putea să influențeze nivelul său de trai după pensionare. Prin urmare, indexarea pensiei în baza Legii privind sistemul public de pensii urmărește să modifice valoarea pensiei în funcție de realitățile economice (DCC nr. 140 din 26 octombrie 2023, §§ 27-28).

În contextul celor expuse, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că deciziile emise de Casa Națională de Asigurări Sociale sunt legale şi întemeiate, iar pretențiile reclamanților privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actele administrative individuale favorabile privind indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, începând cu 1 aprilie 2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, corect au fost respinse de prima instanță ca fiind neîntemeiate și lipsite de bază juridică.

În continuare, Completul judiciar apreciază în mod critic alegațiile apelanților care consideră că respingerea acțiunii ar constitui o încălcare a dreptului de proprietate al

reclamanților, garantat de art. 46 din Constituție și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În acest context, Completul specializat subliniază că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că un drept social poate fi protejat pe baza articolului 46 din Constituţie şi, respectiv, a articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţia Europeană doar în cazul în care dreptul social respectiv este dobândit şi are o valoare economică (HCC nr. 11 din 26 mai 2022, § 42). Un drept la pensie dobândit ar însemna o pensie care se află în plată, care are o valoare economică şi care constituie, astfel, un bun (a se vedea HCC nr. 25 din 27 iulie 2017, § 74).

Totodată, dreptul de proprietate nu include, ca atare, un drept la o pensie de o anumită sumă. Reducerea sau întreruperea unei pensii poate constitui, totuși, o ingerință în folosirea nestingherită a bunurilor care trebuie justificată. Ingerința trebuie să fie proporțională în mod rezonabil cu scopul pe care îl urmărește (a se vedea Béláné Nagy v. Ungaria, 13 decembrie 2016 §§ 84, 115). Cu alte cuvinte, trebuie să se găsească un „echilibru corect" între exigențele interesului general al comunității și exigențele protecției drepturilor fundamentale ale individului. Echilibrul necesar va lipsi dacă persoana sau persoanele în cauză trebuie să suporte o sarcină individuală excesivă (Skenderi și alții v. Serbia (dec.), 4 iulie 2017, § 96).

Instanța de apel notează că, contrar normelor de drept care reglementează sarcina probațiunii în contencios administrativ conform art. 93 alin. (1) Cod administrativ, apelanții nu au adus careva probe în susținerea pretențiilor în instanța de apel, prin urmare, Completul judiciar concluzionează că instanța de fond just a aplicat normele legale relevante la circumstanțele speței, a dat apreciere completă obiectivă şi sub toate aspectele probelor, iar hotărîrea dată este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legitime ale participanţilor la proces.

Astfel, din considerentele menționate şi având în vedere că hotărârea primei instanţe este legală şi întemeiată, iar argumentele invocate de către apelanți sunt nefondate şi combătute integral prin constatările expuse supra, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de avocatul Bernaz Alexandru în interesele apelanților Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera, Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Voloșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion şi a menţine hotărârea primei instanţe.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(1) lit. a) Cod administrativ, art. 389-390 CPC, Completul de contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru,

D E C I D E:

Se respinge apelul declarat de avocatul Bernaz Alexandru în interesele apelanților Crudu Nadejda, Popovschi Vera, Demirova Clavdia, Hîncu Alla, Abramova Evghenia, Mihalachi Ecaterina, Plucci Lidia, Chiriac Grigore, Savelieva Galina, Nicolai Ecaterina, Savciuc-

Zamulenschi Maria, Ionașcu Nina, Garabadjiu Fiana, Cebanova Zinaida, Bacancea Valeriu, Bodea Ala, Petrov Galina, Tcaciuc Liudmila, Lopai Vera, Iutiș Vadim, Cornievscaia Tamara, Jiracova Taisa, Feodorov Maria, Popescu Nadejda, Croitor Tatiana, Cernîș Alexandra, Crețu Ana, Ranețchi Lidia, Calion Melania, Gavrilenco Zinaida, Berlad Nadejda, Volоșina Zinovia, Busuioc Nina, Caranfil Oleg, Polienco Galina, Bai Larisa, Gorbatîi Lilia, Tesleva Nina, Bevza Valentina, Cozacenco Svetlana, Curchi Evghenia, Palamarciuc Olga, Zagorodniuc Dumitru, Chiseliova Emilia, Cleaevschii Vladimir, Olari Vera, Levința Gheorghii, Draganenco Nina, Covalciuc Nina și Hîncu Ion.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 februarie 2025.

Decizia cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Sîrbu Victoria

Judecătorii Bagrin Lucia

Cașcaval Andrei

Copia corespunde originalului / judecător/